

связанной с постоянным риском «утечки» данных. Комплексная программа может применяться на предприятии любой формы собственности, размера и вида деятельности, с учетом индивидуальных особенностей. Грамотное использование знаний об экономическом шпионаже поможет руководителю и менеджеру любой компании защитить свой бизнес посредством своевременных грамотно принятых решений, добиться больших успехов в конкурентной борьбе и вывести свою компанию на международный уровень.

Список цитированных источников

1. Алборова, Агунда. Промышленный шпионаж или деловая разведка? // Экономическая безопасность. – 2009. - № 03.
2. Володько, В.Ф. Международный менеджмент: учебн. пособие / В.Ф. Володько. – 2-е изд. / В.Ф. Володько. – Минск: Амалфея, 2009. – 448 с.
3. Володько, В.Ф. Основы менеджмента: учебн. пособие / В.Ф. Володько. – 3-е изд. – Минск: АiB, 2010. – 307 с.
4. Батырева, Елена. Любопытствующие субъекты // Экономическая безопасность. – 2009 - № 03.
5. Hirschmann, Kai. Geheimdienste: Reihe "Wissen 3000", Europaeische Verlagsanstalt. – Hamburg: Sabine Groenewold Verlage, 2004. (Перевод В.Ю. Крюков).
6. Портер, М. Международная конкуренция: пер. с англ. / Под ред. и с предисловием В.Д.Щетинина. М.: Междунар. отношения, 1993. - 896 с.
7. Р-система: введение в экономический шпионаж: практикум по экон. разведке в соврем. рос. пред-принимательстве. - М.: Бизнес-книга, 2002. - 881 с.
8. Ющик, Е. Интернет-разведка: руководство к действию / Евгений Ющик. - Москва. - Санкт-Петербург: Вершина, 2007. - 249 с. – (Библиотека маркетолога-практика).

УДК 357.1

Баланіна С.С.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Білокінь Г.М.

Черкаський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України, м. Київ, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДХОДІВ ЩО ДО ОЦІНКИ РИЗИКУ В УПРАВЛІННІ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ

В умовах ринкової трансформації національної економіки банківська система є однією з найбільш динамічних її сфер, вона має істотний вплив на формування її стратегії. Нарощуючи масштаби діяльності, банки прямо чи опосередковано сприяють становленню якісно нової структури суспільного виробництва, технологічному оновленню, успішному розв'язанню соціальних проблем, зміцненню України як держави європейського рівня та її інтеграції у світове економічне співтовариство.

Вивчення процесу управління банківськими ризиками набуває все більшої актуальності для керівників українських банків. У зв'язку з тим, що сфера реального виробництва є низькорентабельною, банкам не вигідно вкладати в неї кредитні ресурси, і тому банки намагаються уникнути додаткового ризику.

Сьогодні, в умовах світової фінансової кризи, немає такого банку, який би не зіткнувся з проблемами у своїй діяльності. І основним завданням менеджменту в таких випадках є зменшення показників імовірності виникнення несприятливих подій та попередження і уникнення негативних наслідків.

Метою дослідження виступає розробка пропозицій щодо вдосконалення методів управління кредитним ризиком, що супроводжує кредитну діяльність банків.

Оскільки повністю уникнути ризиків неможливо, то питання мінімізації та оптимізації ризику набуває особливої актуальності, особливо, в період фінансових проблем в економіці. Ризиком можливо і потрібно свідомо керувати. Саме тому важливого значення набуває розвиток системи управління ризиками для досягнення оптимального співвідношення між дохідністю та ризиковістю кредитних операцій, шляхом визначення основних індикаторів кредитного ризику, регламентування процесу контролю та моніторингу, встановлення методів оцінки та обмеження ризику.

У світовій та вітчизняній науковій літературі достатньо глибоко проведені дослідження основних аспектів управління фінансовою стійкістю банків, їх ролі у ринковій економічній системі. Цим питанням присвячені наукові роботи провідних українських та зарубіжних вчених: Вакулінські М., Вітлінського В.В., Герасимовича А.М., Кириченко О.А., Косової Т.Д., Левандовські Д., Лотоцької С.В., Міщенко В.І., Мороза А.М., Моцарина Х., Парасій-Вергуненко І.М., Патерсона Р., Пауля Ф., Фріца М., Хомаківської В.П., Ющенко В.А.

Найважливішими елементами управління кредитними ризиками виступають інформаційні системи; методи оцінки кредитоспроможності клієнтів і ретельне документування, але в першу чергу - визначення чіткої політики і процедури кредитування.

Кредитний ризик виконує функцію параметрів позики і позичальника. Оцінка кредитної пропозиції, поданої потенційним позичальником, є, в кінцевому результаті, оцінкою різних видів ризиків, що виникають при наданні бажаного кредиту для банку, що кредитує, тому найвідповідальнішим етапом управління кредитним ризиком є його оцінка в момент видачі кредиту. Дуже важливо, щоб банки поставили

своїм позичальникам вимогу встановити порядок ведення детальних і належним чином підготовлених фінансових звітів, що включають щонайменше баланс, декларацію про прибутки і звіт про грошові потоки. Банки повинні відігравати освітню роль у цьому, особливо, зважаючи на той факт, що подібна вимога не тільки вигідна банку-кредитору, але, навіть значно більшою мірою, самому позичальнику, бо дозволяє навчитися успішно управляти фінансами підприємства.

Серед методів, які використовуються вітчизняними кредитними інститутами з метою зменшення кредитного ризику, чільне місце займають методи оцінки кредитоспроможності позичальника. завдяки оцінці та контролю кожного окремого кредиту банк може оцінити сукупний ризик кредитного портфеля.

Існуючі методики оцінки кредитного ризику на рівні позичальника фактично базуються на двох основних підходах:

1. Метод коефіцієнтного аналізу: експертний аналіз динаміки економічних коефіцієнтів, що тією чи іншою мірою характеризують кредитоспроможність зокрема та фінансовий стан позичальника взагалі шляхом порівняння із середніми показниками відповідної групи за певний період часу.

2. Рейтинговому підході: для кожного позичальника певною формальною методикою обчислюються рейтинги, і висновки про його фінансовий стан робляться виходячи з динаміки цього рейтингу.

Вітчизняні економісти вже здійснили спробу розробки подібних методик. Проте дана модель розроблена у вигляді лінійної дискримінантної функції, що веде до не зовсім точного розподілу точок на кореляційному полі показників, а отже, й до хибної класифікації точок у ситуації [4, с. 110].

Нелінійна класифікаційна модель, яка враховує характер розподілу точок на кореляційному полі показників побудована теж на основі двох груп позичальників (X та Y) та двох фінансових коефіцієнтів, що характеризують фінансовий стан позичальника. Для більш точного прогнозування та точнішої кількісної оцінки кредитоспроможності позичальника можна побудувати дискримінантну функцію для двох груп позичальників, але вже на основі чотирьох фінансових показників. Для розробки моделі використано такі показники: 1) коефіцієнт покриття (K_n), тобто відношення поточних активів (2-й і 3-й розділи активу) до короткострокових зобов'язань (4-й розділ пасиву); 2) коефіцієнт ліквідності (K_n) 3) коефіцієнт фінансового левеїджу ($K_{фл}$), тобто відношення загальної суми заборгованості до загальної вартості активів; 4) коефіцієнт фінансової залежності ($K_{фз}$), тобто відношення позичених коштів (2-й і 3-й розділи пасиву) до загальної вартості активів (валюта балансу).

Наведемо алгоритм розроблення даної моделі.

У нас є дві сукупності позичальників: X (без простроченої заборгованості) та Y (з простроченою заборгованістю).

$$X = \begin{pmatrix} x_{11} & x_{12} & x_{13} & x_{1n_1} \\ x_{21} & x_{22} & x_{23} & x_{2n_1} \\ x_{31} & x_{32} & x_{33} & x_{3n_1} \\ x_{41} & x_{42} & x_{43} & x_{4n_1} \end{pmatrix}, \quad Y = \begin{pmatrix} y_{11} & y_{12} & y_{13} & y_{1n_2} \\ y_{21} & y_{22} & y_{23} & y_{2n_2} \\ y_{31} & y_{32} & y_{33} & y_{3n_2} \\ y_{41} & y_{42} & y_{43} & y_{4n_2} \end{pmatrix},$$

Де n_1 - кількість позичальників сукупності X ;

n_2 - кількість позичальників сукупності Y ;

x_{1j}, y_{1j} - коефіцієнти покриття (K_n);

x_{2j}, y_{2j} - коефіцієнти ліквідності (K_n);

x_{3j}, y_{3j} - коефіцієнти фінансового левеїджу ($K_{фл}$);

x_{4j}, y_{4j} - коефіцієнти фінансової залежності ($K_{фз}$).

1. Визначаємо для матриць вхідних даних X та Y оцінки векторів середніх значень \bar{x} та \bar{y} і коваріаційних матриць S_x та S_y :

2.

$$\bar{x} = \begin{pmatrix} \bar{x}_1 \\ \bar{x}_2 \\ \bar{x}_3 \\ \bar{x}_4 \end{pmatrix}, \quad \bar{y} = \begin{pmatrix} \bar{y}_1 \\ \bar{y}_2 \\ \bar{y}_3 \\ \bar{y}_4 \end{pmatrix}, \quad S_x = \begin{pmatrix} S_{11}^x & S_{12}^x & S_{13}^x & S_{14}^x \\ S_{21}^x & S_{22}^x & S_{23}^x & S_{24}^x \\ S_{31}^x & S_{32}^x & S_{33}^x & S_{34}^x \\ S_{41}^x & S_{42}^x & S_{43}^x & S_{44}^x \end{pmatrix}, \quad S_y = \begin{pmatrix} S_{11}^y & S_{12}^y & S_{13}^y & S_{14}^y \\ S_{21}^y & S_{22}^y & S_{23}^y & S_{24}^y \\ S_{31}^y & S_{32}^y & S_{33}^y & S_{34}^y \\ S_{41}^y & S_{42}^y & S_{43}^y & S_{44}^y \end{pmatrix}, \quad (3.1)$$

де $\bar{x}_i = \frac{1}{n_1} \sum_{j=1}^{n_1} x_{ij}$; $\bar{y}_i = \frac{1}{n_2} \sum_{j=1}^{n_2} y_{ij}$ - коефіцієнти коваріації між змінними x_i та x_j (y_i та y_j)

2. Розраховуємо незміщену оцінку сумарної коваріаційної матриці:

$$\hat{S} = \frac{1}{n_1 + n_2 - 2} (n_1 S_x + n_2 S_y) \quad (3.2)$$

3. Обчислюємо вектор оцінки коефіцієнтів дискримінантної функції $\vec{a} = (a_1, a_2, a_3, a_4)^T$:

$$\vec{a} = \hat{S}^{-1}(\bar{x} - \bar{y}). \quad (3.3)$$

4. Знаходимо оцінки дискримінантної функції:

$$Z_x = X^T \times \vec{a}; \quad Z_y = Y^T \times \vec{a}. \quad (3.4)$$

5. Обчислюємо середні значення:

$$\bar{Z}_x = \frac{1}{n_1} \sum_{i=1}^{n_1} Z_i^x; \quad \bar{Z}_y = \frac{1}{n_2} \sum_{i=1}^{n_2} Z_i^y;$$

і знаходимо межу дискримінації:

$$c = \frac{1}{2}(\bar{Z}_x + \bar{Z}_y).$$

6. Записуємо дискримінантну функцію (модель):

$$Z = c - a_1 K_n - a_2 K_{\lambda} - a_3 K_{\phi\lambda} - a_4 K_{\phi\lambda}. \quad (3.5)$$

Дана дискримінантна функція дає змогу прогнозувати виникнення простроченої заборгованості у потенційних позичальників. Для цього необхідно підставити розраховані для кожного позичальника коефіцієнти у модель і обчислити Z . Якщо $Z < 0$, то позичальника слід віднести до сукупності X (без заборгованості), а якщо $Z > 0$, то до сукупності Y (із заборгованістю) [4, с. 110].

Таким чином, використання українськими банками зарубіжного досвіду в удосконаленні управління кредитним ризиком повинне йти шляхом створення механізму розподілу кредитних ризиків, дія якого полягає в страхуванні від імовірних, небажаних відхилень фактичних результатів від прогнозованих за допомогою таких фінансових інструментів, як кредитні деривативи, емісія цінних паперів, сек'юритизація активів, реструктуризація кредитних портфелів. Дані інструменти дозволяють значно знизити кредитні ризики банків, перекладаючи їх на сторонніх інвесторів, що, у свою чергу, одержують з банку плату за ризик.

Отже, стабільність розвитку банківської системи – одна з передумов ефективного функціонування всіх суб'єктів ринкової економіки. Розробка і впровадження нових підходів та моделей щодо управління кредитним ризиком банку в майбутньому буде сприяти його мінімізації.

Список використаних джерел

1. Байдин, Е.В. Некоторые аспекты регулирования кредитного риска [Текст] / Е.В. Байдин, О.С. Байдина // Деньги и кредит. – 2008. - №1. – С. 53-55.
2. Васюренко, О. Ціна кредитних ресурсів як ключова складова системи управління кредитним ризиком [Текст] / О. Васюренко, В. Подчесова // Банківська справа. – 2008. - №1 – С. 28-34.
3. Ковальов, О.П. Світовий досвід управління кредитним ризиком і можливості його використання в Україні [Текст] / О.П. Ковальов // Фінанси та кредит. – 2006. - №3(57). – С. 11-18.
4. Павлюк, С.М. Кредитні ризики та управління ними [Текст] / С.М. Павлюк // Фінанси України – 2003/2008. - № 11. – С. 105-112.
5. Лотоцька, С.В. Методи управління ризиком забезпечення кредиту [Текст] / С.В. Лотоцька // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. - № 6(97). – С. 67-72.

УДК 658.018

Пашкевич Т.А.

Научный руководитель: ст. преподаватель Зубрицкий А.Ф.

УО «Белорусский национальный технический университет», г. Минск, РБ

МЕТОДЫ АНАЛИЗА ИНТЕНСИВНОСТИ КОНКУРЕНЦИИ РЫНКА МЕЖДУНАРОДНЫХ АВТОМОБИЛЬНЫХ ПЕРЕВОЗОК

Ключевым параметром конкуренции на рынке (нише рынка) является интенсивность конкуренции. Оценка интенсивности конкуренции имеет глобальное значение при анализе рынка, так как позволяет выявить общую привлекательность вторжения на рынок, составить стратегию продвижения товара, предварительно оценить результаты деятельности. Оценка интенсивности конкуренции включает: анализ распределения рыночных долей между конкурентами; анализ темпов роста рынка; анализ рентабельности рынка.

Для анализа характера распределения рыночных долей между конкурентами обычно применяют три подхода. Первый: используется показатель, отражающий степень концентрации производства в отрасли. Он позволяет оценить степень монополизации рынка и является величиной, обратной интенсивности конкуренции. Однако существенным недостатком показателя концентрации является его «нечувствительность» к различным вариантам распределения долей между конкурентами.